

Ärade Damer!
Lämpligaste Present
för en herre är:
en **WILKENHATT**
15:50 och 9:—

KVINNORNAS TIDNING

N:o 52. 3:dje årg.

30 December 1923.

Annonspris: Textsida 25 öre pr mm.
sista sidan 20 öre pr mm.
Längre annonsering rabatt.

Utkommer varje söndag.
Utgivare och redaktör: INGEBORG DAHLÖF. För annons- och ekonomivardningen: EDITH RICKBERG.
Redaktion och expedition: Vallgatan 27, Göteborg. Tel. 18070.

Prenumerationspris:
Helår Kr. 6:—, 1/2 år Kr. 3:50, 1/4 år Kr. 2:—
Lösnummer 15 öre.
Centraltryckeriet, O. Ericson, Göteborg 1923.

Eftertryck tillåtes gärna om "Kvinnornas Tidning", med hela namnet utsatt, angives som källan.

(Eftertryck förbjudes.)

INNEHÅLL.

Utländskronika i sammandrag.
Julhälsning från Amerikas kvinnor.
Knappen. Av Gerda Melcher.
Städer och trevnad. Av Frida Erikson.
Mitt hjärta är där mina fäder sova...
Dikt av I. A.
Hjälten och martyren. Av Ragna Peters.
Frankrikes kvinnor vilja fred.
Gossen.
Gurli Hertzman-Ericson: Huset med vindskuporna.
Drömmens mysterium. Av ***
Goethes sista kärlek. Av Beatrice Zade.
Hur mycket kunna de spara?
Skrock.

Utländskronika i sammandrag.

Julveckan brukar i utrikespolitiskt hänseende kännetecknas av en välgörande stillhet. Så även i år. Vår rapport för vad som hänt och förevarit kan därför göras kort och summarisk.

Efter någon tvekan har tyska riksregeringen återupptagit konversationerna med Frankrike för att, i avväntan på skadeståndspragans slutliga ordnande, få till stånd en tillfällig överenskommelse i vissa för Tyskland viktiga frågor. Det sistnämnda landet anhåller om rätt att få utöva förvaltande myndighet i de besatta områdena, att få utskriva skatter därinom och att få övertaga förvaltningen av järnvägarna. Slutligen begär Tyskland att den av Frankrike upprättade tullspärren mellan det besatta området och det tyska moderlandet skall raseras. — Den franska pressen tror icke att dessa önskingar skola vinna beaktande hos den franska regeringen, ehuru denna gärna vill klara upp affärens med Tyskland, innan den fruktade arbetarregeringen i England blir verklighet.

De båda allierade expertkommissionerna som skola göra vissa förundersökningar för den tyska skadeståndspragans ordnande komma att sammanträda i medio av jan. Den ena skall uppgöra en plan för åstadkommande av jämvikt i Tysklands budget och den andra skall leta reda på tyskt kapital, som bringats i säkerhet i utlandet.

Den engelska allmänhetens intresse samlar sig kring den brännande regeringsfrågan. Skall den konservativa regeringen bli sittande eller låta arbetarpartiet komma till makten? Det antages, att det konservativa partiet kommer att göra allt för att hindra den sistnämnda fruktade eventualiteten. Majoriteten av det engelska folket önskar helt säkert icke heller en socialistregering.

Den belgiska regeringen önskar ett handelsavtal med Frankrike, men dess bestämmelser synas emellertid icke behaga de olika belgiska partierna. Regeringen har förklarat, att den avgår, om parlamentet icke godkänner avtalet.

Det grekiska kungaparet, konung Georg och drottning Elisabeth, som förjagats från sitt land, befinner sig nu hos drottningens föräldrar, kungaparet av Rumänien. Det grekiska kungahusets oförsonlige fiende Venizelos, republikan och aspirant på presidentvärdigheten i den projekterade grekiska republiken har återkallats till Aten. Han följer kallelsen men förklarar att han ingen önskan har att övertaga makten i det herrelösa landet. Men han kanske låter övertala sig.

Julhälsning från Amerikas kvinnor.

Med alla goda önskingar, som jul-tiden väcker i våra sinnen och hjärtan, sända medlemmarna av Amerikas kvinnoklubbar denna hälsning till sina europeiska systrar. Det ges i vår tid en uppgift, som kallar på alla världens kvinnors gemensamma ansträngningar, nämligen den att återställa vad de gångna åren ödelagt. Vi i Nya Världen dela Eder sorg. Låt oss alla sluta oss samman för fullgörande av den höga och rättfärdiga uppgiften som blivit oss ålagd.

Denna hälsning till Europas kvinnor sändes som ett uttryck för de amerikanska kvinnornas önskan att förstärka de band av vänskaplig och sympatisk förståelse, vilka de känna måste existera mellan nationerna. Bland dem som deltagit i denna hälsning märkas mrs. G. Winters, Minneapolis, Minn., ordf. för kvinnoklubbarnas nationalförbund och miss Jane Addams, Hull House, Chicago, ordf. för Internationella kvinnoförbundet för fred och frihet.

Levnadskonst.

Tidigt öve sig den som mest älskar att bli.
Fr. v. Schiller.

Gör ingenting som edra ovänner icke kunna få veta.
Seneca.

Var tacksam för en medtävlare, genom vilken du tvingas till flit, ihärdighet och försiktighet.
N. Rosenmüller.

De dåliga exemplen binda bly vid våra fötter och draga oss nedåt; de goda exemplen giva oss vingar och lyfta oss uppåt.
Hans Peter Holst.

Bästa sättet att göra oss själva gott är att göra andra gott; bästa sättet att samla är att utströ.
Thomas Brooks.

En spegel är bättre än en mängd porträtt av förfäder.
Menzel.

Knappen.

Av GERDA MELCHER.

Det är en fabrikssal. Fyra väggar, fyra väldiga gråvita ytor utan ett enda fönster. Taket är av glas, men korrugerat glas. Om man lyfter blicken, när den icke himlens blåa valv, utan endast de i takets järnkonstruktion infällda dunkla glasskivorna, som släppa igenom dagern men aldrig det gyllene fästliga solskenet.

Från salarne under och bredvid, där tyngre maskiner synas vara i arbete, tränger ett mäktigt brus, under det att här inne ett stuttigt hårt stöckande symaskiner spela upp en hetsig, gäll melodi.

Vid ett bord står en man och skär till arbetsblusar ur en halvmetertjock hopvecklad tygpacke, på vars översta sida mönstret är uppritat med krita. Han manövrerar skickligt tygbuntens fram mot en elektriskt driven knivklinga, som följande kritstrecken snabbt skär ut framstycken, bakstycken, ärmar och linningar, vilka sedan brådsnabbt fördelas på sömmerskorna, som sitta utefter de båda symaskinernas.

Ingen enda av dem förfärdigar en hel arbetsblus. Var och en har blott en detalj att utföra. En syr sömmar, en fäster linningar, en gör knapphål, en syr i knappar. Alla ha de endast några få handgrepp, och alltid desamma, att verkställa. Daglig övning har gjort dessa rörelser automatiska, blixtsnabba och blusarne flyga, med detalj lagd till detalj, från sömmerska till sömmerska, för att slutligen, fullbordade och färdiga, hamna i korgar, ur vilka de hämtas av andra händer, som lägga ihop och bunta dem för lagret.

Jag stannar framför en av sömmerskorna. Hon syr i knappar. Endast detta! Oavbrutet! Ur en låda bredvid griper hon en knapp, sticker in honom i ett fjädrande metallgag under synålspetsen, lägger arbetsblusen till rätta, släpper på den elektriska strömmen genom att med foten trycka ned symaskinspedalen och — knipp — knipp — knipp — har nälen sytt fast knappen på dess plats. Och så nästa knapp — nästa — nästa — nästa —

Hennes utseende är apatiskt, hennes tankar fjärran men hennes händer äro fulla av liv där de metodiskt ila fram och åter över symaskinsbordet, snabba, påpassliga, rastlösa.

Det är ett typiskt industriarbete. När man ser det utföras, förstär man delvis det jäsnande missnöjet bland arbetaremassorna, men dock endast delvis.

Industrien, som lägger an på massproduktion, har funnit att den största arbetsmängden vinnes, om arbetet uppdelas i detaljarbeten, vilka alltid utföras av samma arbetare som, snart i besittning av stor rutin, kunna utveckla en eljes icke tänkbar snabb arbetstakt.

Denna arbetsuppdelning ökar produktionen, sänker tillverkningskostnaden och möjliggör ett bättre eko-

nomiskt utbyte, men för industriarbetaren är den icke helt god.

Arbetet, dag ut och dag in det samma, blir honom enformigt och trist. Det fördrar ingen intelligens, ingen verklig yrkesskicklighet, bara rutin och det på ett mycket begränsat område — hans självkänsla måste lida av att arbetet är så långt under hans verkliga förmåga.

Ett sådant arbete kan man icke älska, icke ni, icke jag, icke någon!

Men har man giltigt skäl att, som arbetarna ofta göra, hata det? Helt säkert icke!

Industrien skapar arbetstillfällen och ger levebröd åt hundratusenden, som själva sakna förmåga att skaffa sig arbetsförtjänst. Att arbetsviljan, arbetsförmågan icke alltid äro nog för att säkerställa utkomsten det ha de senaste åren med sin fruktansvärda arbetslöshet visat.

Det arbete industrien ger de många, som behöva sådant, är alltså något att vara tacksam för.

Det är sant, att det industriella arbetet är enformigt, mekaniskt och i och för sig glädjefullt. Men låt oss ha i minne att det lägger beslag endast på en begränsad arbetstid. Det tar endast åtta av dygnets tjufyfem timmar.

Med dessa åtta timmars arbete köper arbetaren sexton timmars fritid. Är det en god affär han gör? Det bestäms helt och hållet av hur denna fritid gestaltar sig.

En arbetare som efter slutat arbete går till ett kyffigt av en oduglig hustru vanskött hem och som inte förstår att fylla sin lediga tid med något annat och bättre än en lur på soffan eller ett besök på en ruslig ölkrog skall helt naturligt tycka att han lever ett hundliv med bara slit och släp och ledsamheter. Han får icke ut något av värde ur sitt åtta timmars arbete. Arbetsförtjänsten räcker ingen vart, icke till god mat, icke till en ordentlig bostad, icke till snygga kläder. Han känner sig uttagen av arbetsgivaren, styvmoderligt behandlad av samhället och han hatar både den ena och det andra.

Men låt arbetaren ha en duktig hustru, ett litet nätt hem där han trivs, låt honom vara intresserad av läsning, ha något "hobby" som han är förtjust i, t. ex. någon art av slöjd, koloniträdgårdsarbete eller dylikt, låt allt detta fylla ut den långa dagliga fritiden och han skall med helt andra och vänligare ögon se på de åtta timmars arbete vilkas avkastning gör det möjligt för honom att leva det lyckliga liv han för.

Klasshatet och det revolutionära sociala missnöjet äro i stort sett lokaliserade till industriarbetarevärlden. Några av de källor, ur vilka de hämta sin näring hava här ovan antyttis: ett mekaniserat, enformigt och den egna förmågan icke motsvarande arbete, vars avkastning anses otillräcklig för en människovärdig tillvaro.

Det sociala missnöjet innebär ett hot mot det bestående samhället, i

Städer och trevnad.

Av FRIDA ERIKSON.

Svenska Kvinnors Medborgarförbunds artikelserie.

— Städer och trevnad, sade min vän, det är två begrepp, som man upphört att sammanställa, hur det nu kan ha varit härmad i gamla tider. Storstäderna åtminstone. Jag tänker t. ex. på mitt kära Stockholm. Pompöst och glittrande i sol och fest kring Strömmens vägar, myllrande av liv i trafikens pulsådor, utsägligt trist bland hyreskaserner och arbetarkvarter. Eggande, berusande, söndermande, nervförbrukande, men trevligt — nej! Inte ens i de små lustiga käkarna på Söder bor trevnaden uttill dags, endast det bittra armodet.

Landsortsstaden har mera kvar av trevnad, men det är icke riktigt det samma som fordom. Man söker nu följa med sin tid och bygger i höjden så mycket som möjligt och är överlycklig då man nått en avlägsen likhet med en gata i Vasastaden. Hittills har detta varit idealet. Stationsområdena ha nöjt sig med att imitera Sundbyberg.

— Nej, fortsätter min vän, skall jag tänka på städer och trevnad tillsammans, då vill jag minnas min barndoms stiftstad. Det gulmalade envåningshuset med vita pilastrar och fritrappa med ledstänger. Ingen som

vars intresse det därför ligger att söka undanröjda missnöjets orsaker. Några av dem äro oätkomliga. Sålunda skall det industriella arbetets enformiga "själsmördande" och för den personliga självkänslan otillfredsställande natur aldrig kunna omvandlas, men eftertanken säger, att detta faktum dock ej är av avgörande betydelse. Liksom många hjärnans arbetare finna sig tillfreds med ett maskinmässigt, intresselöst arbete, för vilket de äro överkvalificerade, så skola även handens arbetare göra det, endast de med arbetsavkastningen kunna köpa sig drägliga levnadsvillkor. Lönens storlek är och blir en fråga mellan arbetsgivaren och arbetarna, men samhället äger möjlighet att dryga ut lönerna och göra dem köpkraftigare i fråga om den livets trevnad, av vilken samhällslugnet i så stor utsträckning är beroende. Särskilt på två områden av avgörande betydelse kan och bör ett sådant ingripande äga rum. Samhället måste anses skyldigt att föra en bostadspolitik, som, utan att förfalla till välgörighet och allmosegivande, tillförsäkrar arbetarebefolkningen de sunda, propra och rymliga bostäder, som äro en av grundbetingelserna för hemtrevnad. Vidare måste samhället anses skyldigt att genom obligatorisk undervisning bibringade den kvinnliga ungdomen de insikter i husligt arbete vilka den synes ohägad eller oförmögen att själv förskaffa sig, men vilka äro en annan grundbetingelse för hemlycka, särskilt när husfadern, såsom fallet är i arbetarevärlden, utkwitterar en relativt låg lön.

var det ringaste bekant i huset gick annat än gårdsvägen. Huset låg i vinkel åt en gränd och längs denna gränd sträckte sig gården med ett otal bodar, lider, skjul och uthus. Mitt på gården stod en hög kastanje, under vars skugga en ståtlig vedstapel, till formen lik Basuto-folkets hyddor, föreföll att aldrig förminska eller avtaga. Längre bort låg pumpen och längst ner vid slutet av toften, skyddad mot gatan av ett högt plank fanns ett liten trädgård med smala gångar, dahlior, präonträd och en kaprifoliebärsä. Det var en gård för barn, katter och duvor, en gård, dit pojkarna drömma sig tillbaka som gamla män i staten — "vår gård" —. Nu är den borta, samt med trädgård och uthus, och i dess ställe står ett fyravånings stenhus med cementputs och "Köp Viskafors galoscher!" i manshöga bokstäver på brandgaveln —

— Kanske, fortsätter min vän, har trevnaden, förjagad från städerna, tagit sin tillflykt till villasamhällena, dit stadsborna flytt, och där i själva verket så många utomordentligt vackra hem skapats. Man är icke så alldeles säker på det. Det ser nästan ut som om man på våra städernas villasamhällena kunde tillämpa det gamla ordspråket om ryssjor och äktenskap: den som är utanför vill in, den som är därinne vill ut. Åtminstone klaga villasägaren beständigt. Över avstånd, dyra resor, mörker, enslighet, dåliga vägar, svåråtkomlig arbetshjälp och mycket annat. Men han kan icke tänka sig någon ändring i själva sättet att anordna villa-trakter. Svensken är vildmarksmänniska, påstås det, åtminstone hyser han en stor motvilja mot "radhus". Han skall ha illusion av att bo ensam i skogen, en vildmark på ett tunnland, omedelbart gränsande intill grannens vildmark av samma aral. Det är både för nära och för långt bort, det är som en djurbur på Skansen, och den mycket praktiska moderna villan med "allt under samma tak" visar en front utåt alla håll i en natur som varken är land eller stad. Man saknar slutenheten i "vår gård", där man kunde bo mycket tätare intill varandra och ändå vara ogenerad, vändande ryggen mot grannen och koncentrerande sig inåt, såsom skånebönderna och orientalerna göra än i dag. Önskade man sällskaplighet, så hade man gatan och torget utanför och kunde till och med sitta på sin ägande bänk framför huset och beskåda de förbipasserande. Villasägarna uttill dags måste ju resa in till staden och roa sig, hur skulle han annars stå ut?

— Det är svårt att förstå, varför trädgårdsstäder med radhus blivit så föga populära, då ju detta var den vanligaste stilen i våra småstäder, dessa trevnadens beprövade hemvist. Se t. ex. på Gränna, där husen ligga såledesamt intill varandra, medan den

SKANDINAVISKA KREDITAKTIEBOLAGET

GÖTEBORG - STOCKHOLM - MALMÖ

Avdelningskontor
över hela landet

Egna fonder Kr. 182,000,000.—

Gottgör å insatta medel
högsta gällande ränta

Telegramadress
"Kreditbolaget"

(Inf. gen. Göteborg. Tandläkarsällskap)
Tandläkare Anne-Marie Heijde
Vasaplatsen 1. Telefon 15500.
Rådfrågning: Vard. 1/2 2—1/2 3, övriga
tider efter avtal.

Tandl. SVEA LEFFLER.
Spec. Äkta Porslinsfyllningar.
Viktorig. 8. Tel. 8958. Vard. utom lörd. 1—2.

djupa tomten, begränsad av plank
över vilka präonträden visa sina bu-
gande kronor, sträcker sig genom
hela kvarteret ned till den fridfulla
stigen där bortom. Man tänke sig
blott en sådan rad av hus med träd-
gårdstomter på ömse sidor om en
landsväg, med lummiga träd, med
husen tillräckligt avlägsna från vä-
gen att slippa dammet, och tomtens
smal och djup — de engelska egna
hems-husens anordning — en idealisk
förening av "koloni" och villastad.
Många av våra städer, vilka ägt träd-
planterade infartsvägar, rent av in-
bjuda till sådana förstäder, likaså al-
lerna till de utdöda herregårdarna i
Stockholms närhet.

— Stundom föreställer man sig
också hur det skulle vara, om mellan
storstädernas trafikpulsådor finnes
kvarter med smalare gator, lägre hus,
trädgrupper och grönskande gårdar.
Eller om man från de massiva gatu-
husen kunde komma in på långa sam-
manbyggda gårdskomplex — likt
dem i Flensburg och Lübeck — ö-
ppna endast för fotgängare och vackert
planterade; lugna gårdar med lägen-
heter för stilla människor, där de
gamla kunde sitta på bänkar under
träden och barnen leka utan fara att
bli överkörda. Finnes ännu någon
som minnes sådana platser i Stock-
holm, lindplanterade gårdar vid
Norrulls- eller Malmskillnadsgatan,
i vilkas enkla gårdshus med numre-
rade uppgångar tysta, gammaldags
människor och ensamma kvinnor fun-
nit en tillflykt? Nu äro visst lunda-
darne nedhuggna, gårdarna cemente-
rade, och trevnaden, den har flytt
för alltid.

Ty trevnaden är ett nyckfullt vä-
sen: den är varken av vildmark eller
storstad, den trives varken i ruiner
eller i nybyggen. Den växer upp där
människor bott länge samman, där
vardagen länge verkat och många
helger lyst frid. Man skulle akta sig
för att röra vid en plats där trevna-
den bor, det är som att slå sönder en
gammal pipa — det dröjer, innan den
nya blir inrökt! Trevnaden vill ha
vård och den flyr icke för människor,
tvärtom: där människor bänkat sig
samman i gott och vänsligt umgänge,
där blir trevnaden bofast som en tam
fågel; men där man likgiltigt och fi-
entligt färdas fram bland varandra,
i samhällshatet, i armodet, i det kras-
sa överflödet, där blir den skräm-
d och fågeln flyger till skogs.

Tecken tyda på att många sakna
och söka den bortskrämda trevnaden,
och vilja med alla medel kalla henne
åter till människornas boplatser. Ett
icke så ringa tecken är att man börjat
vörda trädet. Det börjar bli slut

PÄRLOR JUVELER

i modern infattning fördelaktigast
hos

K. Anderson
Hovjuvelerare. Ö. Hamng. 41.

Min mamma använder
alltid Mustads margarin.

Vid årsskiftet.

Ett år har ånyo gått tillända.
Vid en tillbakablick känna vi ett
starkt behov att varmt tacka vår läse-
krets för dess därunder visade tro-
fasthet och för de många bevis på
sympati, som på skilda vägar nått
oss och givit ökad glädje åt vårt ar-
bete, vilket redan i sig själv är ett av
de angenämaste som kan falla på en
dödligs lott.

Lika varm är vår önskan att de
tusentals band i form av prenumera-
tioner, som förenat oss med den sven-
ska kvinnovärlden, och som nu vid
årsskiftet lösas av sig själva, måtte
återknytas genom förnyad prenume-
ration. Bakom denna önskan ligger
icke det skrämmande medvetandet att
en god prenumerantstock utgör själ-
va livsbetingelsen för en tidning. Vi
kunna bortse därifrån. Goda pennor
äga ju nämligen alltid möjligheter
att göra sig gällande var som helst.
Men det är en hjärtesak för oss att få
upprätthålla den redan knutna och
alltgenom angenäma förbindelsen
med vår läsekrets, och att i en egen
tidning äga ett fritt och för var och
en, som har något på hjärtat, till-
gängligt forum för dess intressen.

Kvinnornas Tidning är såsom ofta
påpekats icke startad eller ämnad så-
som ett organ för nyheter eller poli-
tisk propaganda och har icke ställt
sig i något partis tjänst. Varje an-
tydan i annan riktning är fullkomligt
grundlös. Tidningens högsta önskan
är att, politiskt oberoende, kunna
främja de allmänmänskliga intressen
som kunna gagna, upplysa och före-
na. Det är med verklig glädje vi
kunna konstatera att denna vår strä-
van mötts av den varmaste förstå-
else och erkänsla från läsekretsens
sida. Det är också i dessa otaliga
sympatiuttalanden vi sett de mest ta-
lande bevisen för att detta faktum
småningom börjat genomtränga me-
dvetandet att lika väl som Kvinnor-
nas Tidning behöver de svenska kvin-
nornas intresse behöva de den. I för-
hoppning att kontakten mer och mer
skall bäras av en levande ande tacka
vi för ett gott och i allo angenämt
tilländalupet är och hoppas på ett
glatt återseende 1924!

Redaktionen.

Nöjet är den idoges vilstol, veklin-
gens bädd, vållustingens hospital.

Benzel-Sternau.

med det hjärtlösa och skoningslösa
huggandet, och medan samhällena på
landet, som vanligt ett par årtionden
efter sin tid, fälla sina hundraåriga
lönnar för att göra gatorna en meter
bredare, sticker stadsträdgårdsmästa-
rens varsamma hand ned ett ungråd
här, ett annat där i storstadsgatans
öken, mellan husens vinklar, på dam-
miga torg, ja, o under! rent av på
trotoaren! Träden äro trevnadens
härolder, och än en gång skola män-
niskor kunna bo sida vid sida utan
avsmak och vantrivsel, än en gång
skall man tala om "den sköna och
vänliga stad".

— Stationssamhällena skola kom-
ma efter, de också, slutade min vän,
men dit ha vi säkert hundra år
ännu —

NORDISKA HANDELSBANKEN

STOCKHOLM GÖTEBORG MALMÖ
124 AVDELNINGSKONTOR

Emottager insättningar mot högsta
gällande ränta.
Uthyr brand- och dyrkfria förva-
ringsfack.
Förmedlar köp och försäljning av
aktier och obligationer.

Emottager mot billig avgift (s. k.
öppen deposition) alla slags
värdehandlingar. Avkastning
redovisas omedelbart till depo-
nenten.
Emottager till förvaring i kassavalv
(s. k. slutet deposition) förseg-
lade lådor, konvolut o. dyl.

Mitt hjärta är där mina fäder sova...

Mitt hjärta är där mina fäder sova,
Där lethe framgår mörk och klar
Med en från jorden rycktes
sångens gåva,
blott minnet har min arma sam-
tid kvar.

I fjärran gårdar ännu övlors
kväden
förtälja släktets kamp och kärleks
bragd
och susar hjältedikten genom
träden
från lyran emot sånganhjärtat lagt.

Där stiger än den drömmande och
ljusa
och mörka, vemodstunga norska-
sång,
som ej vån samtid mer kan ljusa,
som ej mer är, men var en gång.

Hos er, hos er, I höge fäder
mitt hjärta blivit nederlagt. —
Er skönhet, ära än mig gläder. —
Min samtid ger mig mest förakt.

Så låt mitt hjärta där få sova,
där allt jag älskat sover gott.
Och får det ej — o, låt mig lova
ert minne, ädla fäder, blott!

Och glädjas än åt ett förlutet,
vad bäst det velat, högst det drömt,
tills och mitt hjärta inneslutet
i ett förgånget blivit gömt!

Mitt hjärta är där mina fäder
sova
inunder tuvan lyst och grön.
Min samtid kan jag icke lova. —
O, må vån framtid bli menskö.

I. F.

Hjältar och martyrer.

Detta är historien om två damer
och en julkorv.

Om jag icke ett par dagar före
julafton kommit in till fru M. skulle
den aldrig blivit skriven.

Fru M. är en dam som sett bättre
dagar — bättre än de flesta. Men det
har gått utför som man säger, och nu
gör hon korv till sina forna vänner
och bekanta. Den säljes emellertid
inte till vem som helst. Det är en
helt exklusiv korv, som förbehålles
endast en viss utvald krets samt nå-
gra få rekommenderade personer.

Till de senares skara hörde jag.
Preliminärerna för den enkla affä-
ren hade varit högtidliga som för en
ministeruppvakting. Så högtidliga
till och med att jag enkom gått och
köpt mig ett par nya handskar, när
jag ett par dagar före julafton skulle
gå upp och avsluta den.

Den dörr som bar det fordom så
lysende M:ska namnet låg i en för-
stuga som var både liten och mörk.
Jag föreställde mig att det måtte
vara en trist lott för en dam, som
haft egen lustjakt, ridhäst och de ut-
söktaste toaletter, vilka alla det
M:ska husets hembiträden och tvätt-
gummor bortfört i småbitar såsom
ärorika troféer att nu sitta i denna
enkla miljö och stoppa korv för livs-
uppehållet. Ovillkorligen framman-
nades bilden av en tragisk och till-
knäppt gestalt, som med dystra suc-
kar och bittra ord skulle antyda sitt
ödes vedervärdigheter.

Men av denna föreställning vart
intet. När fru M. själv öppnade, i
hastigt ordnad toalett, och antagligen
avbruten mitt under brinnande ar-
bete, företedde hon bilden av den
mest sprudlande livsglädje. Jag har
aldrig sett en enkel dräkt bäras så
väl och aldrig ett svart sammetsband
göra större effekt än det som utgjor-
de dräkstens enda prydnad. Ingen

oro eller nervositet stod att läsa i
hennes drag. Hon verkade som om
ingen större glädje kunde beretts
hennes än att just nu få bjuda mig
denna stol och njuta denna passiar,
hon ansåg sig skyldig mig som värd-
inna. Och jag vet inte vad hon
gjorde med interiören med de nötta
sidenmöblerna och tydliga spåren av
dold fattigdom. Men den tycktes mig
förvandlad till salongen i ett furst-
ligt palats, fylld av idel rosendoft och
romantik. Ingen antydning om livets
vedermöda! Inte ett ord om korven!
När den efter en utomordentligt an-
genäm stund överräcktes mig var det
som om den färdigast sig själv in-
ne i den eleganta papperspåsen, och
som den över huvud inte alls haft
med mitt besök att göra.

På hemvägen beslöt jag att gå upp
och glädja fru O. med en julkorv. Fru
O. hör till dessa lyckliga som kunna
leva sorgslöt på sina pängar. Hon
sitter med en förtjusande väning och
en huld trotjänarinna, som sköter
hennes som ett ägg. Hon mottog
mig med en ömklig min. Vädret,
benen, allt var på tok. När hon in-
gående skildrat sina egna vedervär-
digheter, övergick hon till mänsk-
lighetens. Det var idel misräkningar,
förtretligheter och sorger. Blom-
morna doftade i sina vaser på de
polerade borden omkring henne, brans-
brann med fyllig glöd, men inte
ett ord om detta! Med en döendes
svaga, självmeddelsamma tack mot-
tog hon min julkorv och hoppades
att åtminstone hennes trotjänarinna
skulle få aptit och äta upp den un-
der julen.

Och jag tänkte när jag missmodig
gick därifrån att om vår Herre skif-
tar ödena olika så skiftar han också
olika lynnen att bära dem med.

Ragna Peters.

I VARJE SVENSKT HEM

som vill följa
dagshändelserna
inom politikens,
handels, kon-
stens och littera-
turens område
**läser man
numera**

GÖTEBORGS HANDELS- OCH SJÖFARTS-TIDNING

Frankrikes kvin- nor vilja fred.

Franska sektionen av Internatio-
nella kvinnoförbundet för fred och
frihet har till sitt lands press utsänt
nedanstående: Franska sektionen av
Internationella kvinnoförbundet för
fred och frihet, som aldrig trott, att
något gott kunde framgå ur kriget
och de besegrades förkrossande och
som allt från 1919 protesterat mot
fredsfördragets ytterliga hårdhet och
begärt deras revision, har aldrig kun-
nat hälsa vapenstilleståndsdagen som
en segerns fest, utan endast som ett
slut på blodsutgjutelsen.

Förbundet beklagar, att intet åtg-
gjorts för att inleda en fredens tids-
ålder, och detta i främsta rummet på
grund av den franska politikens icke
blott obarmhärtiga utan även blinda
halsstarrighet, som står i uppenbar
motsats till Frankrikes ädla traditio-
ner och är ödesdigert för landets verk-
liga intressen.

Franska sektionen har sedan den
försökt att av segervinnarna utverka
några rättvisa medgivanden, som
även förestavades av kloketen, icke
kunnet betrakta sig som solidarisk
med regeringens politik, och arbetar
direkt tillsammans med sina systrar
i alla länder för folkens försoning.

Gossen.

"Norges Kvinder" berättar en ro-
lig liten historia. Den lyder så här:
Eleverna i en av flickskolans lägre
klasser skulle skriva en kria om
"Gossen".

I en av skrivböckerna fick lärar-
innan läsa:

Gossar äro män, som ännu icke bli-
vit så stora som pappa, och flickor
äro kvinnor, som en gång skola bli-
va unga damer.

Männen skapades före kvinnorna.
Då Gud såg Adam, sade han till sig
själv: "Jag tror, att jag kanske kan
lyckas bättre, om jag försöker en
gång till". Och därefter skapade
han Eva.

Gud tyckte så mycket mer om Eva,
att det allt sedan har blivit fler kvin-
nor än män i världen.

Gossar äro besvärliga. De slita
ut allting utom tvål.

Om det kunde ordnas så, som jag
ville, så skulle hälften av de gossar,
som nu finnas i världen vara flickor
och resten skulle vara dockor.

Min pappa är så söt, så jag tror,
att han måste ha varit en liten flicka,
då han var en liten gosse.

Varje åtra i människans hjärta är
blott en aning om ting som existera
— fjärran, gudomliga.

E. L. Bulwer.

Bomullstyger - Möbetyger - Gardiner

Vackra, starka, handvävda, ljus- och tvättäkta
Prover sändas. Preciserat godhetsfullt vad vi önskar.
Konstflitens föreläsningsmagasin, Göteborg.

GMP

Annonsering Göteborgs Morgonpost

gör Er firma känd
i Göteborg och de
värtsvenska land-
skapen med dess
betydande och
affärskraftiga
publik.....

Göteborgs Morgonpost skaffar Er

nya kunder
ökad omsättning
ökad förtjänst

Vill Ni göra affärer i det livs-
kraftiga Småland, söker Ni den
förträffliga småländska arbets-
kraften, idealisk både för hus
och hem, fabrik och kontor, då
är den absolut säkraste vägen
SMÅLANDSPOSTEN
som har provinsens största upp-
laga, ja en av de största i sven-
ska landsorten:
12,985 i postupplaga 16,200
i totalupplaga
Utgivningsort: V Å X J Ö

Tiden för prenumeration den moderata lästidningen BOHUS-POSTEN

— Tidning för landskapen Bohuslän
och Dalsland —
är nu inne.

Prenumerationspriset är
endast 6— kr. för helt år
postarvode inberäknat
Koncentrera Eder an-
nonsering för Bohuslän &
Bohus-Posten, som har en
stor och jämn spridning
i hela länet bland den
burgna och köpstarka
publiken

Centralförbundet för nykter- hetsundervisning

anordnar sin 115:e upplysningskur-
s i nykterhetsfrågan i Vänersborg 25
—29 instundande jan., avsedd för
Älvsborgs län. Därvid komma att
hållas ett 20-tal föreläsningar. Bland
föreläsarna kunna nämnas professor
Johan Begman, professor T. Thun-
berg, överinspektören för sinnessjuk-
vården med. dr A. Petré, med. dr
Gärda Lidfors af Geijerstam, skrift-
ställaren E. H. Thörnberg m. fl. Kur-
sen skall högtidligen öppnas genom
en högtids gudstjänst i Vänersborgs
stads kyrka med tal av biskop H.
Danell och en öppningshögtidlighet i
läroverkets aula med tal av lands-
hövdning A. von Sneidern. Anmälan
om deltagande insändes till kursbe-
styrelsens sekreterare pastor Karl
Westlund, adr. Vänersborg.

Minnet äger djupa, underbara, för-
skräckliga hemligheter.

M. Tupper.

Offentliga nöjen.
Stora Teatern

Söndag kl. 1.30 Matiné:
BAJADÄREN.
Kl. 8:
Barberaren i Sevilla.
Gästsuppr. av Rosalija Gorskaja.
Nyårsdagen Premiär:
TIGGARSTUDENTEN.

Lorensbergsteatern.

Söndag kl. 1.30 Billighetsföreställning:
HERR DARDANELL OCH HANS
UPPTAG PÅ LANDET.
Kl. 7.30
DET VAR EN GANG.

Nya Teatern.

Varje afton kl. 8:
Fabrikstösen.
Sista veckan!
Söndag och Nyårsdagen kl. 1.30 Billighets-
matiné:
JORDEN RUNT PÅ 80 DAGAR.
Nyårsafton kl. 9.30—12 midnatt:
NYÅRSVAKA.

Lilla Teatern.

Lördag och söndag kl. 7 och 9,
övriga dagar kl. 8:
Skeppargatan 40.
Söndag kl. 1.30 Matiné:
HEMSLAVINNOR.

Den rätta inköps-
källan av
SKODON
är absolut

City
Skonagasin
Kungsg. 31 Tel. 9179

Ölka
blomsterarbeten
alltid färdiga, i smakfullt utförande
Uasa Blomsterhandel
Storgatan 31. Tel. 4314, 10365

Kvinnornas Tidning
är mycket billig.
Den kostar er icke fullt tolv
öre i veckan.

Goethes sista kärlek.
Ett hundraårsminne.
Av
BEATRICE ZADE.
Slutartikel.
"Nej, mitt barn", blev svaret. "Du är ännu mycket för ung, för att jag redan skulle vilja gifta bort dig. Men detta anbud är så hedrande, att jag i alla fall icke kan avvisa det utan att ha talat med dig. Du får lov att tänka över om du vill gifta dig med Goethe."
Men Ulrike menade, att i detta fall behövdes ingen överläggning. "Om han stode alldeles ensam i livet", sade hon, "så att jag kunde anse, att jag skulle bli till nytta för honom, ja då toge jag honom väl,

Gurli Hertzman-Ericson:

Huset med vindskuporna.

Den bok med ovanstående titel, varmed fru Gurli Hertzman-Ericson bidrar till årets jullitteratur förtjänar att läsas och beaktas. Om man utgår ifrån att alla böcker mer eller mindre äro av två slag: sådana som trötta och sådana som stimulera tillhör Huset med vindskuporna obetingat det senare. Det är en klarseende och impressionistisk berättartalang som här kastar upp de säkra och träffande konturerna till en del storsstadsexistenser. Och det är äkta stockholmsluft, som dallrar kring dessa skarpt och realistiskt tagna situationsbilder från en typisk hyreskasärn i en huvudstad.

Sedan man läst boken tycker man sig själv ha tillbragt något år under takåsen bland vindskupornas invånare. Där är den gamla fröken Tempelman, vars hela till några snygghetspricer sammansmälta livsfilosofi tar sig uttryck i hennes kalla avrivningar klockan 7 på morgonen vid den för hela vinden gemensamma vasken. Där är gamle lektor Boreus, den icke alldeles nyupptäckte läs- och ungarlen, som lever som en "outsider" i livet. Och där är vindens herrskap, artistparet Carrel med den lille försummade sonen Tom och slutligen skildringens goda fé, den unga fröken Juvenius, norrländskan, som efter sin pampige faders död flyttat till huvudstaden för att i likhet med tusentals andra förtjäna sitt uppehälle med en anspråklös kontorsplats.

Huvudintresset samlar sig småningom kring familjen Carrel, som är skildrad varken mer eller mindre sympatiskt än som i allmänhet är fallet med konstens barn i svensk litteratur. Allt eftersom det går utför med deras ekonomi bli de allt mer och mer trasherskap. I den miljö de hamnat räknas icke konsten att måla tavlor som ett yrke för en stor, vuxen karl. Och vad värre är, artisten Carrel tror icke längre själv på sin uppgift. Vad som var lätt i Paris blir omöjligt i Stockholm. Det går oundvikligen till misär. Vid hans sida står eller snarare ligger — ty fru Carrel ligger mest, försjunken i apatisk leda för hela tillvaron — en kvinna som kunde ha blivit en lycklig och nyttig vardagsmänniska, om hon ej förtärs av inbillningen att scenen skulle ha blivit hennes värld. När denna bubbla brister, brister även hela den av lögn, lättja och oföretagsamhet sammansvävda varelse som var fru Carrel. Typen är helt säkert icke enastående och mera sympatiskt skildrad i boken än den vid

Drömmens mysterium.

Av * * *
I.

Människans liv sönderfaller i två grundtillstånd, vaka och sömn. Man har karakteriserat vakan såsom det tillstånd, då vi äro *medvetna* och sömnen som det, då vi äro *omedvetna*. För flertalet människor stämmer kanske denna uppdelning, men det finns dock många, som kunna intyga, att de under sömnen äro mer eller mindre medvetna, att det står klart för dem, att de sova och att de händelser, som utspelas omkring dem, höra drömvärlden till.

Vad sömnen egentligen är, vet man icke, endast att den är ett tillstånd, nödvändigt för människans kroppsliga och själsliga hälsa. Dess vikt visas av att sömnen i regel lägger beslag på icke mindre än en tredjedel av vårt liv. Otillräcklig sömn lämnar alltid efter sig en mer eller mindre besvärande tröthetskänsla. Långvarig sömnlöshet bryter fullständigt ned den mänskliga organismen, och livet kan under sådana förhållanden icke upprätthållas.

Är det ur vilans och rekreationens synpunkt sett skadligt eller nyttigt att *drömma* under sömnen? I denna fråga dela sig åsikterna.

Den franska vetenskapsmannen Le-villain säger härom: "Drömmarne synas redan i och för sig utgöra en patologisk (sjuklig) form av sömnen. Somliga individer med god konstitution, starka och friska, och många bönder drömma aldrig. Detta är säkerligen sömnens ideala förlopp med glömska och cerebral (i fråga om hjärnan) överksamhet."

Många lekmän vilja säkert underskriva denna åsikt. Man hör icke sällan en sådan hjärtessuck som denna: "Jag har sovit så gott, alldeles utan drömmar".

Men det finns psykologer, som påstå, att drömmen ingår i sömnen som ett vederkvickande element. Under det att det vakna livet ofta är tråkigt, enformigt och trist, träder människan när drömlivets portar slås upp för henne in i en underbar, sagoliknande värld, där allt är rörelse och växling, och där de lyckligaste upp-

ett flyktigt sammanträffande, kan förefalla i livet. En förtjusande barnskildring och en ung kvinnas kärlek till ett litet hemlöst barn kastar ett ljus skimmer över det liv i några vindskupor man fått dela i fru Hertzman-Ericsons talangfullt och underhållande skrivna bok.

levelser kanske vänta henne — tiggaren ser sig klädd i purpur, den hungrande sätter sig till ett läckert bord, modern återser sitt döda barn, naturvänner står betagen inför ett okänt härligt landskap —

I ett brev till Erekmann skriver Goethe: "Jag har insomnat gråtande, men i drömmen hava de älskligaste gestalter kommit till mig för att ingiva mig tröst och lycka, och jag har vaknat nästa morgon frisk och glad."

Även här kunna instämmanden väntas. Hur många gånger har man icke anledning att säga: "Jag hade en så vacker dröm i natt, och den har egendomligt nog lämnat efter sig en känsla av verklig lycka."

Naturligtvis gives det också onda drömmar, men även de hava kanske, som vi senare skola finna, en god mission att fylla.

En del psykologer hålla därjämte före, att drömmarne skydda sömnen mot de ständiga avbrott, som utan dem lätt skulle framkallas av yttre orsaker och kroppsliga förmimmelser. Den sovande hör ett buller, det är t. ex. någon i våningen uppöver, som släpar något tungt föremål över golvet. Ljudet skulle väcka honom, om han icke omedvetet passade in det i sina drömmar — han ser himlen överdragas av tunga moln och åskan mullrar. Eller han plägas i drömmen av törst, och denna känsla skulle väcka honom, om icke det glas vatten han i drömmen för till sina läppar släckte törsten.

Sömnen torde vara fylld av drömmar. De livligare minns man, men det mesta av vad vi drömma när kanske aldrig dagsmedvetandet. I själva uppvaknandet skymta vi ännu den drömvärld, vari vi nyss så hemvant rörd oss, men ett dunkel skiljer oss snart från dess brokiga liv, och vi kunna kanske efter ett par minuter inte återkalla en enda detalj därav. Det är dock troligt, att minnet av drömlivet kan utvecklas genom övningar i denna riktning, d. v. s. medvetna och beslutsamma försök att hålla fast drömbilden. Att sömnen verkligen är drömylld hava en del vetenskapsmän sökt visa genom experiment med sig själva. De ha av en övervakande person låtit väcka sig så snart de fallit i sömn. Vid varje sådant uppvaknande hava de haft minnet av en ny avbruten dröm.

Gångna tiders kulturfolk, egyptier, greker och romare liksom även judarne tillmätte drömmarne stor betydelse och hämtade ur dem tröst, varningar och råd, bl. a. vid sjukdom, eller uppfattade dem som förutsägel-

Drick alltid Begär alltid
Lundgrens Thé
James Lundgren & Co
Göteborg
Sveriges största och förnämsta
théfirma
TEL. 329
OBS! VARNAS FÖR EFTERAPNINGAR! OBS!

ser om straff, sjukdomar och död. Dessa märkligare drömmar ansågos hava gudomligt ursprung. Gamla testamentet överflödar av berättelser om gudomligt inspirerade drömmar. Betecknande äro Elihus ord till den över sina olyckor klagande Job: "Hur kan du förebrå Gud, att han icke giver ett enda ord till svar? Ty på ett sätt talar Gud till människan, på tvänne, men man aktar icke därpå. I drömmen och i nattlig syn, när sömnen faller tung på människan, när hon har insomnat på sitt läger, då öppnar han människans öra och sätter inseglet på sin varning till dem för att avvända människan från hennes död och borttaga från mannen hans högmöd".

Även efter kristendomens genombrott trodde man, att drömmarne, när de framträdde med visionens klarhet voro ingivna av Gud. Otaliga helgonberättelser med däri ingående drömskildringar vittna därom.

Under medeltiden tillkom ett nytt element i drömlivet — man trodde nu, att även djävulen inspirerade drömmarne. Många häxor och trollkarlar torde hava fått sona sina drömmupplevelser på bålet. Från medeltiden och början av nya tiden hava vi också en del historiska drömmar, d. v. s. drömmar, som givit upphov till beslut och handlingar av sådan räckvidd, att de inverkat på den historiska utvecklingen. Särskilt Catharina av Medici lät leda sig av onda i drömmar mottagna impulser.

Den på 1600-talet inbrytande "upplysningstiden" fejade undan bland mycket annat föräldrat även den med människans drömliv förknippade vidskepelsen. De bildade klasserna upphörde fullständigt att "tro" på drömmar. Hos folket satt vidskepelsen hårdare fast, och "drömboken" har till och med i våra dagar om icke

Kerstin Lindahls BLOMSTERAFFÄR
Korsgatan 4, Telefon 8462
Rekommenderas!

troende så dock intresserade läsarinor.

Det egendomliga har emellertid inträffat, att det mänskliga drömlivet åter börjat uppmärksammas och nu är föremål för ett omfattande studium även av vetenskapsmän. En del psykologer tro sig sålunda inom drömlivet hava kommit på spåren det sällsamma något, som kallas människans undermedvetande, vars utforskande redan i utomordentlig grad berikat själsläkekunsten. Ockulta forskare vilka luta åt "animismen", tron att människan i sitt undermedvetande äger slumrande psykiska krafter av omtalig räckvidd, finna inom drömlivet vissa företeelser, som synas bestyrka deras antaganden. Dessamma är fallet i fråga om teosoferna och deras tro på människans återfödelse. Även spiritisterna anse, att det i drömlivet finnes belägg för tron på möjligheten av en förbindelse mellan levande och döda.

Vi skola i några följande artiklar redogöra för allt detta.

Edw. Young.

Nytt år tillstundar!
Glöm ej att förnya prenumerationen på vår tidning.

A.-B.
Herkules Skodon,
Kungsgatan 45. Telefon 1900.
Rikt urval. Billigaste priser

VITVARU-MAGASINET
Expositionshallen KUNSGATAN 38—40, 1 tr. upp.
Största urval av NYHETER i:
DAMUNDERKLÄDER, BABYUTSTYRSLAR, BARNUNDERKLÄDER, DUKTYGER, HANDDUKAR, FÖRKLÄDEN

Men han har ju en gift son, som bor hemma, och således äger han en familj, vilken jag ju endast skulle tränga ut. Han behöver mig alldeles icke, och för mig vore det ett svårt slag att skiljas från mor, morförlärdar och systar. Nej, jag har absolut ingen lust att gifta mig ännu."
Därmed var saken avgjord för mor och dotter. Ett bestämt avslag kom dock icke genast, helt visst icke före familjen Levetzows avresa till Karlsbad. Goethe fick ännu en liten tid leva i en atmosfär av lycklig hoppfullhet och hängav sig med ungdomlig glöd åt sin lidelsefulla kärlek. Just under den sista tiden i Marienbad, medan han var skild från den älskade flickan, fick också musiken oemotståndlig makt över hans själ. En känd sångerska, madame Milder från Berlin, som uppträdde i Marienbad, rörde honom till tårar genom det själfulla sätt, varpå hon föredrog några små visor. Ännu mer övervåldigades han av Maria Szymanowskas underbara pianospel. Hon var en utomordentligt vacker och intagande polska, som fullständigt tjuvade sina åhörare och på det livliga-

ste intog den gamle diktaren genom sitt väsen och sin talang.
"När hon sitter vid flygeln", sade han, "är man förvånad och lycklig; när hon reser sig upp och kommer emot en med hela sin älskvärdhet, tycker man lika bra om detta."
Goethe var just under dessa dagar mycket lättrodd och mottaglig för allt stort och skönt. Längtan efter Ulrike, madame Szymanowskas förtrollande personlighet och tonernas svallande vågor flöt samman till ett i hans själ. Han förmådde ej länge uthärda skilsmässan från damerna von Levetzow och beslöt att följa efter dem till Karlsbad. Kort före avresan dit — det var den 19 augusti — skrev han i den tjugande polskans minnesalbum sin underbara dikt "Aussöhnung", som tolkar kärlekens och musikens makt och på ett gripande sätt återger skaldens stämning.
Fylld av denna "dubbla lycka" — tonernas och kärlekens — kom Goethe till Karlsbad. Han tog in på samma hotell som Levetzows och tillbragte åter något mer än en vecka tillsammans med dem i ostörd har-

moni. Hans födelsedag, den 28 augusti, firade de med en gemensam utflykt till Elbogen. Visserligen ville han icke mottaga någon direkt gratulation, men damerna Levetzow förstodo att på fint sätt visa sin uppmärksamhet och sin tillgivenhet genom sinnrikt uttänkta små gåvor.
Aldrig någonsin förr hade Ulrikes unga skönhet och oskuldsfulla väsen så som under denna sista samvaro förljuvat den åldrande diktarens dagar. Den klara vita pannan, de stora blå ögonen och det brunlockiga håret utgjorde en ständig fröjd för hans öga, medan Ulrikes starka, melodiska stämma i lika hög grad smekte hans öra. Tanken att för hela sitt återstående liv få ha denna sällsynta varelse i sin närhet kunde icke annat än fylla hans själ med lycka. Hans närmaste omgivning i hemmet i Weimar var icke så harmonisk, som den bort vara. Åktskapet mellan August och Ottilie hade rätt snart blivit ganska olyckligt, och splittringen mellan dem förstörde ofta trevnaden i huset vid Frauenplan.
"Samvaron mellan så begåvade,

goda och förståndiga människor, som vi äro", skrev svärfadern just denna sommar från Marienbad till Ottilie, "har ibland gestaltat sig så tung som möjligt, till min stora sorg. Det fattas en tredje eller fjärde person för att avrunda vår krets."

Detta var hans första direkta anspelning på sin giftermålsplan, och hans anhöriga torde utan svårighet ha gissat sig till avsikten, att Ulrike von Levetzow skulle bli den felande "tredje eller fjärde personen".

I alla fall kunde Goethe omöjligt besluta sig för att själv tala med Ulrike eller hennes mor om ett giftermål. När han i början av september 1823 skildes från dem i Karlsbad, visste han icke ännu hur avgörandet skulle falla. Men en odräglig smärta fyllde hans bröst. Sorgliga aningar började få insteg hos honom och förstöra hans lycka. Som alltid togo sig hans känslor uttryck i en dikt, nämligen i en av hela världslitteraturens allra skönaste poetiska skapelser, den s. k. *Marienbadelegien*. Den diktades på hemfärden till Thüringen i resvagnen och nedskrevs vers efter vers under vilotimmarna i

gästgivaregårdarna. Till motto valde Goethe de underbara orden ur sitt eget skådespel "Tasso":

"Und wenn der Mensch in seiner Qual verstummt,"
"Gab mir ein Gott zu sagen, was ich leide."

Elegien återspeglar först de tvivel, som bemäktigat sig skalden, då han måst lämna det paradiset, där han vistats tillsammans med den älskade.

Därpå skildras den överjordiska sällheten vid den älskades sida, och slutligen koncentreras sig diktarens tanke med uppskakande sorg och lidelse kring avskedets smärta och svingar sig sedan i sublimt sköna stropher upp till den punkt, där evighetens fläkt berör människoandens renaste, sannaste, bästa instinkter. Ur längtans och lidandets tårar stiger den gudomliga friden upp i personlighetens sammansmältande med världsallett. Goethe har här funnit uttryck för känslövägor, som väl brusa igenom de flesta människors hjärtan, utan att någon enda varken före eller efter honom kunnat meddela dem åt andra. Men även han vet, att det innersta och djupaste, det

Sänd Eder
TVÄTT
till
Tvättanstalten Västakusten
Vegagatan 46. Göteborg. Tel. 44443.
Omsorgsfullt arbete. Snabb leverans

Vad i mig dör, är ej jag själv,
vad i mig lever, i mitt inre liv,
mitt eviga, vet icke av en undergång.
J. G. Herder.

Varje förständig husmoder

använder

Pellerins Margarin
i hushållet

Remington Institutet

i Göteborg har vid sina i dagarna avslutade kurser i stenografi och maskinskrivning haft nöjet utdela ett antal pris åt särskilt duktiga elever. Bland nybörjarne i stenografi har första priset erövrats av följande kvinnliga lärjungar: fröknarne Gudrun Sander, Birgit Löfmark, Elsa Svensson och Sigrid Jansson, samt andra priset av fröknarne Ester Söderbergh och Märta Ericsson. I träningskursen för stenografer ha fröknarne Lilly Berggren, Ruth Mattsson, Greta Wahman och Anna Petersson utmärkt sig och i maskinskrivning fröknarne Elsa Svensson, Maud Wadstein och Greta Berggren. — Vi veta också deras skrivhastighet, d. v. s. stavelser och maskinslag pr minut, men nöja oss med att, samfattande, konstatera den såsom förkrossande för lekmanen. Tänk er att skriva 255 stavelser i minuten. Så högt nådde nybörjaren i stenografi fröken Sander. När hon blir tränad kommer den dikterande helt enkelt inte att kunna hinna med henne.

Ett ord till våra prenumeranter!

Glöm ej att i god tid förnya prenumerationen på **Kvinnornas Tidning**. eljest får ni icke det första januarinumret i rätt tid.

Välkommen tillbaka, hälst tillsammans med en ny prenumerant!

Hur mycket de kunna spara.

En analys av 2000 självförsörjande kvinnors bankkonton.

Fyra stora Bostonbanker kommo nyligen på tanken att det vore intressant att se, hur det förhöll sig med sparsamheten inom de kvinnliga självförsörjandes led, berättar tidn. "Sunt förnuft". Materialet för undersökningen, de självförsörjandes bankkonton, hade bankerna ju att tillgå på närmaste håll. Under loppet av tio dagar och under den strängaste diskretion — d. v. s. att den undersökande endast av vederbörande banktjänstemän erhöi uppgift på yrke och insättningsbelopp från varje konto — genomgick 12.250 signaturkort. Först efter granskande av detta antal lyckades man nämligen bringa tillsammans de 2,000 yrkeskvinnor, som man beslutat göra till föremål för sparsamhetsundersökningen. I förbifarten fick man sålunda den ganska intressanta upplysningen, att de självförsörjande kvinnorna utgjorde cirka 16 procent av bankernas insättare. Jämfört med befolkningsstatistiken för Boston, som upptar de kvinnliga självförsörjandes antal till 13 procent av hela befolkningen, tycks alltså denna uppgift ge vid handen att de utgöra en ganska sparsam folkgrupp.

Majoriteten av de 2,000 voro kvinnor, sysselsatta med "domestic work", ett mycket rymligt uttryck för begreppet husligt arbete, eftersom det, utom hembiträden, omfattade även tvätterskor, uppsasserskor, manikyristor och hårfrisörskor. De utgjorde 31 procent av samtliga, men som deras grupp — fortfarande enligt befolkningsstatistiken — omfattar 37 procent av Bostons självförsörjande kvinnor, så kan deras sparsamhet, om man nu skall värdesätta den efter innehavet av egen bankbok, knappast kallas exemplarisk. Kontoristerna däremot, som kommo närmast i antal, tycktes som sparare inta ett ganska framstående rum, eftersom de i denna egenskap nådde ett dubbelt så högt procenttal som i befolkningsstatistiken. Men om deras kontoantal relativt sett var högre än det husliga arbetets representanter, så var det i stället deras samlade spar-kapital lägre. Större delen av dem tillhörde nämligen gruppen med högst 200 dollar på banken, medan hembiträdena hade förhållandevis många representanter i de högre sparbeloppsgrupperna.

Grupperna "professional women" och "industry" kommo närmast. Den förra tyckes motsvara ungefär vad den svenska statistiken kallar "allmän tjänst" och "fria yrken", och den nådde ur sparsynpunkt avsevärt över den plats befolkningsstatistiken egentligen tilldelade den. Skickligast som sparare voro lärarinnorna. De industrianställda däremot nådde som sparare endast tre femtedelar av sta-

BERTHA ANDERSON

15 Korsgatan, Göteborg.

Stort urval av vackra Ylleyger, Viyella i ylle och bomull, Bomullsflaneller. Handvävda, färgäta Bomullstyger, Hvita Väfnader, bästa fabrikat. Strandkoftor, Lahmans Trietounderkläder, Strumpor, Underkjolar, Snörliv, Reformliv, Näsdukar, Allmogegardiner, stort urval, Möbelyger, Borddukar, stor sortering vackra mönster, Linneduktyger, bästa fabrikat. Handdukar, Sängtäckan, Filtar, Stiektäckan. Prima Ylle- och Bomullsgarner. **BILLIGA PRISER.**

tistikens procenttal. Återstodo grupperna "butiksbiträden" och "transportanställda" d. v. s. telegraf- och telefonister. De utgjorde endast 6, resp. 3 procent av hela antalet, men speciellt butiksbiträdena voro duktiga sparare och nådde med ett relativt stort antal ända upp i 1,200-dollarsgruppen.

	Antal	insättare
Husligt arbete	621	
Kontorister	603	
Allmän tjänst och fria yrken	302	
Industri	294	
Butiksbiträden	118	
Transportanställda	59	
Andra	3	
		2,000

Genom att uppdelas de 2,000 kvinnliga insättarna i åldersgrupper fick man till resultat att majoriteten utgjordes av flickor i 20—25-årsåldern, helt naturligt förresten eftersom flertalet självförsörjande kvinnor väl återfinnas inom denna åldersklass.

Av samtliga 2,000 konton nådde endast 700 över 400-dollarsstrecket. Upp till 600 dollar nådde ett 150-tal, upp till 800 dollar cirka 70, mellan 1,000 och 1,200 dollar 67 konton, mellan 1,400 och 1,600 dollar 22 konton och endast 21 konton nådde upp över 2,000 dollar.

Det vore naturligtvis vanskligt att försöka draga några generella slutsatser av den amerikanska statistiken, men som fristående stickprov är den ju intressant nog.

Gammalt skrock.

"Att råka ut för trolskott" är ett uttryck, som förr i världen ofta fällde och vann livlig tilltro. Man använde det, när man kände sig opasslig, utan att veta någon direkt orsak, såsom förkyllning eller dylikt. Man trodde, att man då råkat stöta ihop med något "dagstöd", d. v. s. en gengångare som under nattens lopp varit ute på vift och råkat fördröja sig, så att han icke kommit hem till sitt i tid, utan överfraskats av soluppgången och därmed tvingats att göra på stället vila, tills den inbrytande natten åter skulle förläna rörelsefrihet. Den angripne kunde emellertid lätt övervinna sviterna av det obehagliga mötet genom att låta ett glödande kol falla mellan kroppen och det ifrån densamma hållna linnet.

Att gå över en "hästvältra", d. v. s. ett ställe på marken, där en häst vältrat sig, undveks omsorgsfullt, enär det ansågs i alla högsta grad predisponera för benbrott.

Spottningen har i alla tider ansetts som ett mycket kraftigt medel mot onda makters inflytande.

Man spottade sålunda, innan man steg upp på morgonen, utåt golvet för att på ett effektivt sätt skydda sig mot smittosamma sjukdomar. Hade man råkat taga ett plagg avigt på sig och sålunda under dagens lopp kunde vänta alla möjliga ledsamheter och olyckor, var enda räddningen att spotta i plagget och vända det rätt igen.

Man spottade också, viss om att man därmed skyddade sig mot mycket ont, i nya kläder och i plagg som man tog rena på sig.

Mot onda möten med kattor, som sprungo över vägen, och gamla fruntimmer, som trädde emot jägaren på jaktstigen var spottning likaledes ett gärna använt och som synnerligen kraftigt ansett medel.

Man slaktade aldrig i "nedan", emedan man av erfarenhet visste, att köttet då blev odrygt och liksom krympte ihop i grytan. Företogs slaktningen i "ny" blev däremot köttet svällande och drygt.

Sprakade det häftigt till i den öppna spisel med ett framsprutande tätt och fint gnisträn, så som emellanåt sker, var långväga främmande i antågande. Föll då till yttermera visso en kniv i golvet, så var den kommande en man. Föll en sked var det en kvinna.

Att sätta skodon på bordet betydde lik i huset, likaså om man råkade glömma den vita bordduken på matbordet kvar över natten. Att lysa med ljus under bord förbedade eldsvåda. Att lägga nycklar på ett bart bord framkallade förtretligheter.

När främmande hundar tjöto vid husknutarne hade man att frukta ett besök av döden.

Fruar!
Vill Ni glädja Edra män så köp **SPISBRÖD** från **Göteborgs Ångbageri** ty det är främst i skörhet o. smak

Vackra och solida stil **Möbler**
Gripsholms och andra gamla modeller såväl som moderna tillverkas. Provmöbler finnas. Fotografier sändas.
L. J. LARSSONS SNICKERIFÄRFÄR
Telef. 106. Mariefred.
Härliga sjöresor och bilturer.

Vår fördevos genom att gnida den med en fläsksvål, vilken sedan nedgrädes i marken.

Att spilla ut salt var högst riskabelt, enär varje spillt saltkorn i framtiden måste betalas med en fälld bitter tår.

Att "nysa på något", ett löfte, en förutsägelse, en hotelse eller dylikt befäste på ett synnerligen kraftigt sätt den ifrågavarande saken. Uttrycket "det nos jag på" lämnade icke rum för tvivel.

Avklippt hår och avskurna naglar brände eller grävde man ned, enär onda människor eljes med deras tillhjälp kunde trolle allehanda olyckor över den ursprunglige ägaren.

Ville man ha friska kreatur bjöd kloketen, att man på nyårsdagens morgon fagnade dem med särskilt god utfodring, åtföljd av en högtidlig tillönskan: "Åt gott, må gott och må du alltid trivas".

En gammal, hälst upphittad hästsko över dörren utestängde obönhörligen gengångare och trollpackor.

Var man rädd att få se en död människa "gå igen", kunde man skydda sig mot denna obehagliga möjlighet genom att med handen beröra liket.

Tyger, Filtar, Regnkappor, Linnevaror, Strandkoftor utsäljes billigt direkt från lager.
S. Ericsons Klädeslager
Kungsgat. 32, 1 tr. Hörn. av Magasinsg. OBS! Nya adressen.
Varför plågas med dåligt kaffe då Ni kan få Swanders kaffe! Butiker: Kungsg. 17 Korsg. 13, Bazar Alliance. Prova redan i dag! Säljes endast i egna butiker.

KOL VED COKES
C. N. ANDERSSON
Tel. 2780, 6972, 10349. Göteborg.

Praktiska Hushållsskolans
Småbröd och Kakor samt **Långedragbröd** säljes varje lördag i Smör- och Ostaffären Bazar Alliance N:r 60 Butiken är vid ingången från Bazar-gatan mitt emot Lax- och Konservaffären N:r 55.
Tel. 4570 till begge butikerna.
A. MAGNUSSON.

De bäst avlönade kontorister

Äro maskinskrivare och stenografer. Grundlig undervisning lämnas i **REMINGTON INSTITUTET** Västra Hamngatan 19. Tel. 4221. Nya kurser börja den 8 Januari.

Lilla Vilohemmet
Alingsås. Tel. 272.
REKOMMENDERAS!
Förfrågn. ställas till frkn Lotten Nordgren

Om, när en människa dött, icke stelnade, hade man att inom vänta ett nytt dödsfall i familjen.

Mycket mer gammalt skrock finnes men det anförda må vara nog. Man kan le åt allsammans som okunniga vidskeplighet, men ett faktum är att det bland oss utidsmänniskor, även på bildad håll, finnas många som i hemlighet alltjämt skatta åt den gamla övertron.

BREVLÅDA.

De Tolv. Ni kan vara övertygade om att vi läste pekoralet. Men vi förmoda, att recensenten icke riktigt tålde upphöjelsen att, såsom han själv uttryckte det, stå på ett moln med korslagda armar och fast sluten mun och spela öde för en värld av såld kvinnor. Kanske man blir på det där sättet då.

Kyrkligt intresserad. Vi stå i beredskap att upptaga frågan. Men vi förmoda, att recensenten icke riktigt tålde upphöjelsen att, såsom han själv uttryckte det, stå på ett moln med korslagda armar och fast sluten mun och spela öde för en värld av såld kvinnor. Kanske man blir på det där sättet då.

Resande. Vi beklaga att ett synnerligen berättigade påpekande kommit oss för sent tillhanda att inflyta i detta nummer.

Utråkad. Vi våga knappast säga, hur hjärtligt vi instämma i opposi-tionen.

Lagerfaren. Vi äro visserligen icke juris doktorer, men ha aldrig hört talas om något "lagrum", som tillåter en man att hålla sin hustru inlåst för att hindra henne att gå på teatern.

Fru Felicia. Vår återhälsning och tillönskan om ett gott nytt år.

S. G.-H. Var icke orolig! Den saknade signaturen hör till den fasta medarbetarstabens och återkommer.

I. K., Kphmn. Tack för det gångna året och goda önskingar för det kommande!

Arla Mjölk

Distribution på glasflaskor
Tel. 40781, 45699

starkaste och verkligen avgörande utkämpar varje själ för sig. Även en Goethe har erfårit, att vi måste gå utan ledsagare genom den mörka dal, som väntar på oss för att föra oss till gudomens eviga källa.

När elegien förelåg färdig i sin slutgiltiga form, visste Goethe, att Ulrike von Levetzow aldrig kunde bli hans. Storhertig Carl August hade kort efter Goethes återresa så skonsamt som möjligt meddelat den sjuttiofyråriga friaren hennes avslag. Men även på annat håll hade Goethes önskingar stött på avgörande motstånd. Hans anhöriga i Weimar, vilka nu fått reda på hans planer, motsatte sig dem energiskt. Vid hemkomsten fann den gamle dikta-ren ett mycket ovinligt mottagande. Otilie skyllde på illamående och visade sig icke. Men August sjöng ut sin mening och förklarade, att han med sin familj skulle lämna hemmet, om fadern gifte sig med fröken von Levetzow. Även Otilies syster, som Goethe upptagit i sin familj, visade öppet sitt ogillande av giftermålsplanen. Det kom till rätt obehagliga scener. Goethe led djupt under den-

na brist på förståelse bland sina närmaste. Men när då det avgörande svaret från Ulrike kom, blev hänsynen till sonens önskingar å andra sidan en hjälp för honom att komma över den första smärtan. Fortare, än han ens själv kunnat tro, böjde han sig under nödvändighetens bud och förklarade redan i oktober:

"Jag kommer att övervinna min böjelse för fröken von Levetzow, det vet jag. Men en svår kamp blir det."

Utan tvivel fick han rätt däruti. Den sista striden med sitt poekande, långtande, kärlekshungriga hjärta bestod han i slutet av oktober, då madame Szymanowska helt oväntat infann sig i Weimar för att ge en konsert. Hennes fulländade spel och obeskrivliga tjuskraft försatte Goethe i en underlig stämning, en blandning av vemod och glädje. Han firade madame Szymanowska på alla upptänkliga sätt och ägnade henne en varm beundran, som samtidigt flöt samman med kärleken till Ulrike och släckte lidelsens lågor inom honom.

"Jag har denna älskliga kvinna att tacka för mycket", yttrade han

efter konstnärinnans avresa. "Be-kantskapen med henne och hennes talang har återgivit mig åt mig själv".

Lugn och harmoni bredde sig nu småningom på nytt över den store mannens ålderdom. I stillhet drömde han väl ännu en tid om att få återse Ulrike. Men fru von Levetzow undvek med säker takt ett nytt sammanträffande och tillbragte den följande sommaren med sina barn i Dresden. Icke heller Goethe kunde besluta sig för en ny resa till Marienbad eller Karlsbad, dessa platser, där hans sista stora upplevelse mött honom. Men så länge han levde, höll han minnet av desamma heligt, och Marienbadelegien, hans sista kärleks stora bikt, fyllde honom städe med stilla andakt.

Som en efterklang till elegien skrev Goethe ett halvt år senare sin djupt kända dikt "An Werther", som egentligen endast är en variation av samma tema: "Scheiden ist der Tod". Så uppstod slutligen diktykeln "Trilogie der Leidenschaft". Till inledningssång har valts den sist skrivna, "An Werther". Därpå följer Marienbadelegien och slutligen den

ursprungligen för madame Szymanowska författade "Aussöhnung". Denna trilogi innehåller i själva verket sammanfattningen av Goethes konstnärliga och religiösa trosbekän-nelse, den sista stenen av hans levnadsvisshets säkert grundade byggnad.

Onekligen är det en underlig ödet's lek, att Goethe, den mycket eftersökte, mycket omsvärmade och mycket ätradde, han som i ungdomen och mannaåldern så skickligt förstod att värna om sin personliga frihet och icke kunde besluta sig för att binda sig vid en kvinna, slutligen vid sjuttiofyra års ålder fick en korg av ett älskligt barn. Det är det tragiska i varje människoliv, som här med gripande påtaglighet tar gestalt inför våra ögon: endast kroppen åldras, men hjärtat förblir ungt och ropar efter lycka till och med då, när världens mening fordrar, att det skall tåga.

Ulrike von Levetzow överlevde Goethe mer än två människoåldrar. Hon avled först år 1899, över nittio-ett år gammal, på sitt gods Trzbititz i Böhmen, älskad och aktad av

alla, som lärde känna henne. Vid mogen ålder lär hon en gång ha yttrat, att hon väl skulle antagit Goethes frieri, om hon vetat vem Goethe i själva verket var. För övrigt avlög hon även sedan alla giftermålsanbud och dog ogift. Sina närmaste visade hon alltid hängiven kärlek, och mot var och en, som kom i hennes närhet, var hon mild, god och hjälpsam. Om hennes sista levnadsår berättas, att hon med utomordentlig viljekraft försökte betvinga alla krämpor. Hennes ansikte hade endast helt få rynkor, och kring hennes mun lekte ett fint leende. Städe gick hon upprätt genom den långa filen av rum, och om kammarfrun skyndade fram för att stödja henne, avböjde fröken von Levetzow hjälpen, sågande:

"Kroppen måste vara andens vilja underdånig".

Sina minnen av samvaron med Goethe bevarade hon alltid i troget hjärta och bemödade sig på ålderdomen också att uppteckna något av dem. Det lilla dokument, som sålunda lämnats åt eftervärlden, vittnar noggsamt om den själsstorhet, som

utstrålade från hennes personlighet, och vilken utan fråga ger henne en plats bredvid de intellektuellt värnkare utrustade kvinnor, Charlotte von Stein och Marianne von Willemer, vilka före henne ägde Goethes kärlek.

Men kärlekens värde beror icke på det älskade föremålets egenskaper, utan av den älskandes sinnesbeskaffenhet. Och ur denna synpunkt står Ulrike von Levetzow främst i Goethes levnadshistoria, ty hans sista kärlek var rotfästad i det största och bästa inom honom.

Vänlighet är en dygd.

men låna i alla fall icke ut Kvinnornas Tidning till edra vänner och bekanta, utan bed dem prenumerera i stället. Ni förstår, en tidning kostar mycket pengar att framställa, och det är härtill vi behöva prenumerationsavgifterna.